

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 88

На 27 януари 2021 г. се проведе онлайн/дистанционно заседание на Обществения съвет към Централната изборителна в Интернет платформата Jitsi поради ограничение на достъпа на членовете на Обществения съвет до сградата на Народното събрание на пл. „Княз Александър I” № 1, в която заседава ЦИК.

На заседанието ПРИСЪСТВАХА:

Росица Матева – председател на ОС, Сдружение „Нова алтернатива”;

Даниел Стоянов – зам.-председател на ОС, Асоциация за реинтеграция на осъдени лица;

Румяна Дечева, упълномощена от Стоил Цицелков – зам.-председател на ОС, Европейска асоциация за защита на човешките права – България;

Велко Милоев, Българско сдружение за честни избори и граждански права – Плевен;

Денислав Генчев, Сдружение „България на гражданите”;

Дончо Пачиков, Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация;

Ива Лазарова, Институт за развитие на публичната среда;

Надежда Гологанова, Гражданска инициатива за свободни и демократични избори;

Стефан Манов, Българско сдружение за честни избори и граждански права – Пловдив;

Заседанието бе открито в 17 часа и 00 минути и председателствано от госпожа Росица Матева – Председател на Обществения съвет към ЦИК.

Поради невъзможността да се ползва стенограф от ЦИК, за протоколчик на заседанието бе предложена и избрана единодушно Надежда Гологанова.

Гласуване:	„ЗА”	9 гласа
	„ПРОТИВ”	0 гласа
	„ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ”	0 гласа

РОСИЦА МАТЕВА информира, че на второ гласуване в Комисията по правни въпроси към НС е приет „Законопроектът за допълнение на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение”. Отпаднал е текстът касаещ консултации на ЦИК с ОС към ЦИК и следователно отпадат т. 2 и т. 3 от предварително обявения дневен ред, които бяха свързани с този въпрос.

Остават само първа точка и точка разни.

Председателят предложи следният Дневен ред:

1. Обсъждане на действията на ОС във връзка с изборите за НС на 04.04.2021 г.

2. Разни.

Не постъпиха предложения за промяна в Дневния ред:

По предложения от председателя дневен ред:

Гласуване:	„ЗА”	9 гласа
	„ПРОТИВ”	0 гласа
	„ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ”	0 гласа

Точка 1. Обсъждане на действията на ОС във връзка с изборите за НС на 04.04.2021 г.

РОСИЦА МАТЕВА постави въпроси по първа точка – в кои дейности ОС би могъл да участва – например, в изготвянето на протокола на СИК за избиране на народни представители; в одита на машините; в обученията на СИК и др.?

ДОНЧО ПАЧИКОВ предложи ОС да се свърже със Сиела и да се организира с част от машините в София и други градове в страната демонстрация пред/с избиратели как се работи с машините и т.н.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че собственик на машините е държавата, а Сиела е само доставчик, т.е по въпроса трябва да се контактува с ЦИК, а не със Сиела.

ДЕНИСЛАВ ГЕНЧЕВ подкрепи предложението.

ВЕЛКО МИЛОЕВ зададе въпрос дали става дума само за даване на идея на ЦИК или ОС се наема да организира нещата, вкл. логистиката и т.н.?

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че няма причина ОС да се занимава с транспортиране и охраняване на машините. ОС няма необходимия капацитет за това. В рамките на обученията машини ще бъдат изпратени до РИК. А ОС може да помоли за няколко часа да ги ползва за демонстрация-популяризиране пред избирателите.

РУМЯНА ДЕЧЕВА припомни, че през 2019 г. по предложение на ОС със съдействието на ЦИК, НСО и НС е започнала организация по демонстрация на няколко машини в София пред входа на НС, но поради доставката на машините в последния момент, тя се е провалила. Би могло да се организира демонстрация като се използва софтуер от проведените

през 2019 Евроизбори, с реална бюлетина, с реални партии и кандидати, а не с черешки, круши и под. (както се правят някои път демонстрациите).

РОСИЦА МАТЕВА отбеляза, че ЦИК е предвидила за разяснителната кампания 120 машини, които да се използват не само в София, но и в други градове. ОС може да помоли да получи за по няколко часа N броя машини в няколко града за демонстрация. Може би софтуера вътре може и да отговаря на реалния за предстоящите избори, а не на стария от изборите за ЕП.

ВЕЛКО МИЛОЕВ допълни, че Дончо Пачиков и Румяна Дечева могат да напишат предложение, което после да бъде доправено и изпратено до ЦИК.

РОСИЦА МАТЕВА подкрепи с уточнението, че обсъждането и одобрението на предложението ще се довършат по имейл.

ИВА ЛАЗАРОВА напомни, че според обществената поръчка машините трябва да се доставят не по-късно от 10 дни преди изборния ден. Дали е запазен този срок или машините ще бъдат доставени по-рано? Не трябва да се чака да пристигнат всички машини и тогава да се организират обучения на СИК с машини и демонстрации пред избиратели. 120-те машини за обученията могат да се вземат от първите, които пристигнат.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че от ЦИК вече би трябвало да е подписан договор за машините и машините ще се доставят на няколко пъти. Първите 300 машини – до 10 февруари, а последните до 25 дни преди изборите, а 10 дни преди изборния ден би трябвало вече да е инсталиран софтуера. Би трябвало да има достатъчно време за обученията и евентуално за демонстрация пред избиратели.

СТЕФАН МАНОВ припомни, че преди Евроизборите в демо-софтуера и клипа по въпроса е имало притеснителни неща, които са могли да заблудят избирателите, защото са се отличавали от това, което е излизало на екрана на машината в изборния ден. Например не е излизала втора страница с партии, която трябва да се прехвърли преди да се продължи към предпочитанията. Излизало е съобщение – „не направихте избор“, когато не е избрана предпочитаната, а избирателите могат да помислят, че това се отнася за партията, за която са гласували и че изборът им не е отчетен...

ОС трябва да се включи предварително в работата по въпроса, преди софтуера да е одобрен и инсталиран. Има доста въпроси – трябва ли да има празна бюлетина; какви ще са стъпките – екраните, които ще вижда избирателя и др.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че това вероятно ще е към одита на машините – как ще изглежда софтуера.

СТЕФАН МАНОВ изказа мнение, че одита ще се прави от ДАЕУ, Института по метрология и Института за стандартизация. Те ще търсят проблеми в софтуера, капани – технически неща, а ЦИК би трябвало да може в последствие също да наглася софтуера, както е необходимо по съдържателните параметри.

ВЕЛКО МИЛОЕВ подкрепи предложението на Ива Лазарова. Тези машини, които ще пътуват из страната за обученията, извън времето на обученията да могат да се ползват за демонстрации пред избиратели.

ДОНЧО ПАЧИКОВ предложи до следващия ден той и Румяна Дечева да напишат предложение за демонстрация с машини пред избиратели. И после да се обсъди и изпрати до ЦИК. Той изрази

готовност да поеме такава демонстрация в неговия район – Плевен и евентуално в още няколко района. Не е задължително хората, които ще правят демонстрациите да са само членовете на ОС, може да се включат и други хора, на които имаме доверие.

РОСИЦА МАТЕВА предложи след като бъде изпратено предложението до ЦИК, да бъде изпратено и до медиите. Така ще бъде популяризирано и пред избирателите, ако ЦИК се съгласи.

Предложение: Да се подготви от Румяна Дечева и Дончо Пачиков текст, с който да се предложи на ЦИК, ако е възможно ОС да ползва няколко машини, за по определени часове, когато са налични в определени градове в страната за обученията на СИК, за да се направи демонстрация пред избиратели.

Гласуване:	„ЗА”	9 гласа
	„ПРОТИВ”	0 гласа
	„ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ”	0 гласа

Предложението е прието.

РОСИЦА МАТЕВА въведе следващата тема, за включване в работата на Обучителното звено към ЦИК. Това е идея на Дончо Пачиков и нека той да я развие. По въпроса за участие в Обучителното звено – Дончо Пачиков е изразил желание и е планирал да говори с председателя на ЦИК г-н Андреев. Искат ли само членове на ЦИК в Обучителното звено?

ДОНЧО ПАЧИКОВ напомни, че при предишни избори не е имало обратна връзка с хората, които са обучавани в СИК. Не е имало

Обучително звено в истинския смисъл на думата. ОС би трябвало да вземе позиция по Методиката и действията на Обучителното звено.

РОСИЦА МАТЕВА раздели темата на два подвъпроса: 1) физическо участие на член/ове на ОС в обученията, които ЦИК ще прави на РИК, а РИК на СИК или 2) разработване на материал с предложения до ЦИК. Например: да има обратна връзка от членовете на СИК след обученията, да са по-рано обученията, да се получава документ след тях. Политическите сили да предоставят бази с данни, с имена на хора за СИК и резервни членове за СИК.

В момента може и да няма достатъчно време това да се организира за тези избори.

Да се изработи някакъв материал, който да помага на ЦИК по време на обученията.

ВЕЛКО МИЛОЕВ предложи членове на ОС да се включат и участват в подготовката на методиката и материалите за обучение. Човек от ОС физически да присъства на заседанията на Обучителното звено, а не да чакаме член на ЦИК (напр. г-н Димитров) да докладва от името на ОС. Който е гледал заседанията или чел протоколите от 7 и 12 януари, знае колко пренебрежително г-н Димитров докладва Становището на ОС.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ подкрепи предложението. Навремето ОС е имал връзка с групата, която е изготвяла Методическите указания. Добре би било ОС да има човек на място. Ако изчакаме докато се публикуват МУ, после ще е късно да се променят.

ИВА ЛАЗАРОВА изказа мнение, че ако ОС/член/членове на ОС се включи в Обучителното звено, ОС ще носи отговорност за закъснели и/или некачествени обучения.

ВЕЛКО МИЛОЕВ изрази мнение, че става дума за така наречената форма „input“-принос към работата, т.е. ОС ще предложи елементи за Методиката и/или човек на заседанията в ЦИК, който да участва в заседанията. ОС няма да носи отговорност за обучението на членове на 12 хиляди СИК.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ изрази мнение, че обучението на СИК се извършва от РИК и не е редно ОС да се опитва да се бърка в него.

СТЕФАН МАНОВ отбеляза, че Методическите указания са много сложни за четене и разбиране от обикновени хора. Разказа, че във Франция протоколът е самодостатъчен и ясен. На него се набляга и него трябва да познават членовете на СИК. Методическите указания членовете на СИК ги ползват само при изключителни/специфични случаи/казуси, които касаят конкретен избирател.

Важно е да се види протокола. Да се даде тестово на 10 души да го попълнят. Да се види дали ще се справят. СИК са толкова грамотни, колкото е средното образование в България. Не можем да намерим за членове на СИК 90 000 души с висше образование. А с българските протоколи не могат да се справят и някои висшисти.

ДОНЧО ПАЧИКОВ повдигна въпроса дали в последния вариант на ЗИД-а за мерките, който се обсъжда в Правна комисия са предвидени индивидуални предпазни средства за всички гласуващи.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че в четвъртък ще се гласува законопроекта и в него подробното разписване на правилата е делегирано на Министъра на здравеопазването и на Главния държавен здравен инспектор. Ако остане така ОС би могъл да пише до тях и да изпрати предложения за маски и т.н.

ВЕЛКО МИЛОЕВ изказа мнение, че поради епидемиологичната обстановка обученията няма да са само присъствени. Така, че става още по-важно да са добре изработени и стандартизирани материалите за обученията на СИК. Добре би било да се включи в обученията попълване на протокол.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че по време на обученията Методическите указания, често не са готови. Също така те са прекалено подробни. На членовете на СИК трябва кратко да им се разкажат действията им. Да има материал от типа на Чек-листове. А самите обучения ще са в онлайн среда.

СТЕФАН МАНОВ отбеляза, че под дистанционно обучение на СИК досега ЦИК разбират и са правили клипчета или други материали като например тест за недействителни бюлетини, които обаче са пасивни инструменти – те се гледат или правят от хората самостоятелно, когато искат, ако искат, а не е провеждано същинско дистанционно обучение – интерактивна сесия он-лайн с изложение, въпроси и отговори, евентуално след това и тест. Това е съвсем различно нещо.

Според него, участието на ОС има смисъл да се разисква, само ако някой от ОС изявява желание да участва в работна група по изработване на изборните книжа или в Обучителното звено.

Той смята, че най-спешното в момента е да помолим за предварителен вариант на протокола на СИК за да можем да се включим в доизработването му.

Друго разумно и ефективно участие на ОС би могло да бъде информационна кампания за машините с демонстрация на машина в молове, метро или на др. подходящи места. Както и да се проведе среща с ДАЕУ, БИС и БИМ във връзка с методиката за одит и как наблюдателите ще имат възможност да извършат правомощията си по Изборен кодекс за одит на машинното гласуване.

РОСИЦА МАТЕВА разказа, че е гледала на сайта на ЦИК тестовите форми за определяне на действителен/недействителен глас и те са полезни. Може би трябва малко да се доработят. Добре е да може да се влиза да се попълни протокол. Да се проиграва тази възможност. На РИК да се препоръча на обучението да покажат протокол и да дадат на членовете на СИК да го попълнят.

СТЕФАН МАНОВ отбеляза, че е важно нашите предложения да бъдат представени на ЦИК лично на място, така че да ги обосновем и защитим, иначе ще положим усилия, ще напишем, ще изпратим, ще ги докладват пред ЦИК и ефектът е нулев. Той се извини, че поради служебен ангажимент се налага да напусне заседанието.

РОСИЦА МАТЕВА подкрепи предложението да помислим спешно по протокола, ако имаме конкретни предложения, защото скоро ще го приемат в ЦИК. Вече са приети повечето изборни книжа. До няколко дни ще приемат и протокола.

ВЕЛКО МИЛОЕВ предложи, че е добре да не се сумират в протокола хартиеният вот и машинният, защото се допускат много грешки от СИК, а сумирането им да става вече в РИК. Това възможно ли е да бъде прието от ЦИК или ще противоречи на законодателството?

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че трябва да има сумиране, въпреки че с два протокола много по-лесно биха действали членовете на СИК. Сега можем да препоръчаме първо да попълнят данните само от хартиеното гласуване, а после да добавят машинното и да обобщават. Някой редове в протокола би било по-лесно за попълване, ако се разменят. Би било по-лесно за възприемане, ако например най-напред напишеш колко са действителните гласове от хартиените бюлетини, следващ запис - колко са действителните гласове от машинното гласуване

и след това да се обобщят (съберат) двете числа и да се посочат общо действителни гласове. Човек инстинктивно първо посочва съставните данни, а след това обобщава. Хубаво е да се подготви някаква бланка за СИК, различна от черновата на протокола, която първо да се попълни с данните от гласуването с хартиени бюлетини, след което данните от тази бланка и от протокола от машинното гласуване да се нанесат върху черновата на протокола на СИК. След това да се проверят контролите и едва след проверка, че са удовлетворени контролите да се пренесе и попълни протокола от гласуването в СИК.

ВЕЛКО МИЛОЕВ изказа мнение, че ако не може да се избегне сумирането в СИК, то няма кой знае какво да се работи по протокола.

РУМЯНА ДЕЧЕВА сподели, че организацията ѝ е наблюдавала избори в няколко страни по време на Ковид 19. В някой страни са разделили избирателите в секциите на два потока – за гласуване с хартия и за гласуване с машини; и съответно е имало два различни протокола. Това доста облекчило процеса. Например в Португалия десет дни преди изборния ден е взето решение да се разделят секциите на две части. В България трябва нещо спешно да се направи за да се раздели също на два протокола. Дори и да изчезне вируса пак ще е по-лесно за СИК с два протокола, ще спестят време за броене. А от НОЩ прогнозира след 5 седмици нова вълна на епидемията.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че в момента, според нея, няма възможност за разделяне на два протокола. В ИК пише СИК попълва един протокол с данните от гласуването в секцията. ЦИК няма да се съгласят с идеята за два протокола, защото ще считат че нарушава ИК. А мнозинството в НС заяви, че няма да пипа ИК преди изборите.

Дали има други предложения по протокола?

Няма такива.

ДОНЧО ПАЧИКОВ предложи, ако в четвъртък гласуват упълномощаването на Министерът на здравеопазването и Главния държавен здравен инспектор да изготвят правила, ОС към ЦИК да им изпрати писма с предложения за защита – маски, ръкавици на входа на секциите за всички и т.н. Да напишем текст да го обсъдим по имейл и да го изпратим.

Всички са съгласни с предложението.

ВЕЛКО МИЛОЕВ обърна внимание, че в интервю на Томислав Дончев се казва, че те вече проучват международния опит. Но не е против да се изпратят писма.

РОСИЦА МАТЕВА попита някой има ли предложение за други теми за обсъждане.

ДОНЧО ПАЧИКОВ предложи да обсъдим за камерите и видеонаблюдението.

РОСИЦА МАТЕВА отговори, че това предложение е отпаднало на законодателно равнище, така че камери няма да има. Ако има промяна след заседанието на Народното събрание тогава можем да обсъдим.

В писмото до министъра можем да добавим и за дистанцията при преброяването. Едновременно да се спазва определената дистанция и да се осигури пряка видимост към бюлетините на присъстващите. Министерът на здравеопазването едва ли е запознат с всички подробности от Изборния кодекс – колко и кои хора имат право да присъстват в изборната секция по време на изборния ден и при преброяването на гласовете.

ВЕЛКО МИЛОЕВ отбеляза, че трябва да се допълни и за дистанцията пред секцията и пред училището. Може да се възникне проблем с присъствието на много хора в СИК, които имат право да са там – застъпници, наблюдатели.

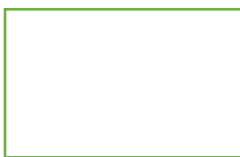
РОСИЦА МАТЕВА предложи ОС да поиска среща с Министъра на здравеопазването или ако има организирана среща на Министъра на здравеопазването с ЦИК и др. институции по въпроса за необходимите мерки в изборния ден, да бъде включен в нея и ОС към ЦИК и там да дадем нашите предложения.

Всички се съгласиха.

Заседанието бе закрито от председателя на ОС към ЦИК в 18 ч. и 27 мин.

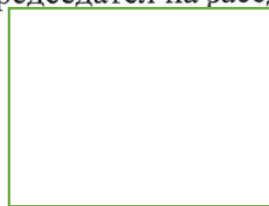
гр. София
27.01.2021

Протоколчик:

/ Н. Гологанова /

Председател на заседанието:

/ Р. Матева /

